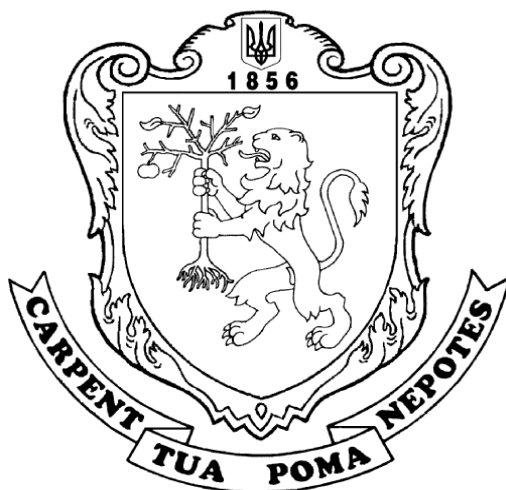

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет управління, економіка та права
Відділ аспірантури та докторантури

ЗВІТ

про результати опитування здобувачів ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 «Економіка»
щодо оцінки якості та організації навчання в аспірантурі
Львівського національного університету природокористування

Дубляни 2023

ЗМІСТ

Вступ	3
Результати опитування	4
Висновки	11
Анкета	13

ВСТУП

Для удосконалення процесу навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у Львівському національному університеті природокористування періодично здійснюється опитування аспірантів стосовно оцінки ними рівня та організації навчання в аспірантурі. Основною метою опитування є з'ясування поглядів здобувачів ступеня доктора філософії щодо реального стану та проблем навчального процесу. Результати анкетування використовуються для удосконалення освітньо-наукових програм підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та організації навчання в аспірантурі.

Опитування є анонімним. Воно здійснюється за розробленою анкетною, яку було конвертовано в Google-форму та надіслано кожному аспіранту на його особисту електронну адресу. Анкетування, результати якого представлені у цьому звіті, проведено протягом 06-10 березня 2023 року. У ньому взяли участь 10 респондентів, які навчаються в аспірантурі за спеціальністю 051 «Економіка» у 2023 році, а отже, здатні дати об'єктивні відповіді на поставлені питання.

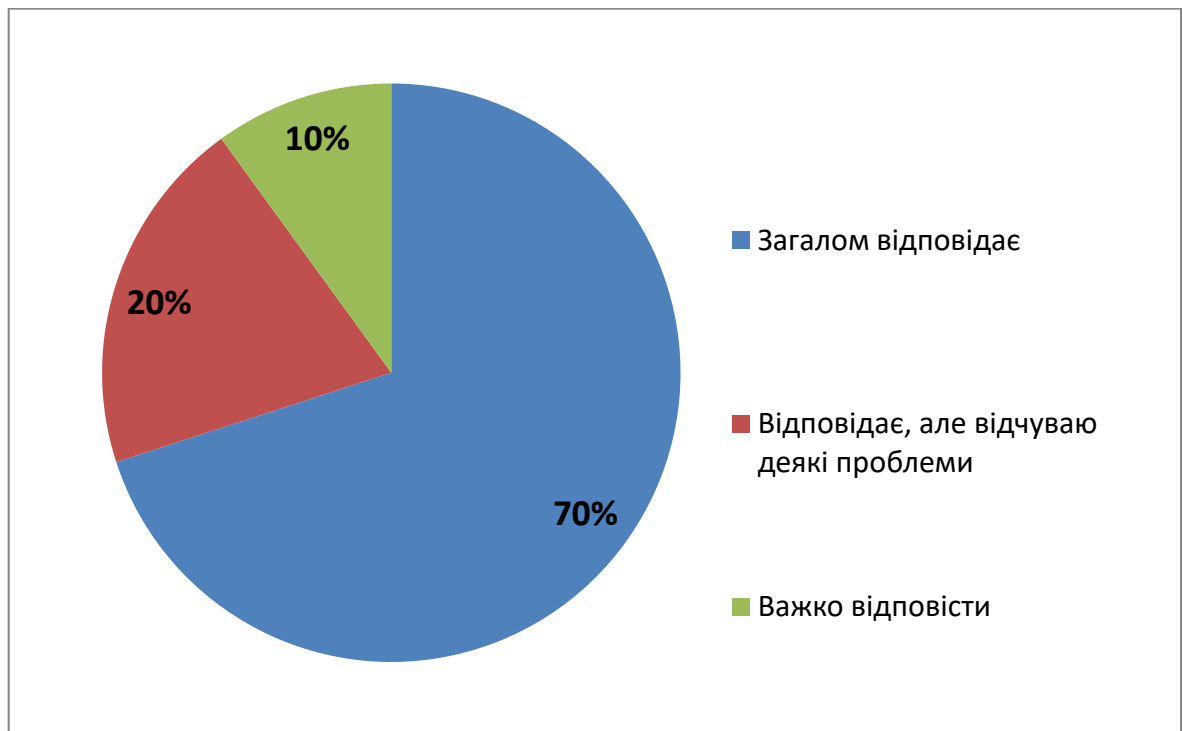
Організатори не ставили за мету деталізувати думку аспірантів стосовно окремих аспектів організації виконання освітньо-наукової програми за спеціальністю 051 «Економіка», оскільки за невеликої кількості респондентів та індивідуалізації їх навчальних планів це могло вплинути на анонімність опитування.

Результати опитування оголошені й проаналізовані на засіданні вченої ради факультету управління, економіки та права (протокол № 7 від 04.04.2023 року) та розміщені на сайті університету.

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

Форма анкети передбачала отримання інформації, що стосується оцінки аспірантами відповідності навчання в аспірантурі їх інтересам, ідентифікації основних проблем, з якими вони зіткнулися, оцінки виконання окремих компонентів освітньо-наукової програми, перспектив залучення до процесів академічної мобільності. Окрім відзначення запропонованих варіантів відповідей аспіранти мали змогу висловити свої міркування та побажання стосовно піднятих в анкеті питань у відкритій формі (дописів).

1. Наскільки навчання в аспірантурі Львівського національного університету природокористування відповідає Вашим очікуванням та інтересам?

Із 10 аспірантів за спеціальністю 051 «Економіка», від яких отримані відповіді, 7 зазначили, що навчання в аспірантурі загалом відповідає їх очікуванням та інтересам, 2 респондентів також надали позитивну оцінку, але вказали, що відчувають деякі проблеми. Ще один аспірант не зміг чітко визначитись з відповіддю. Варіанти, які вказували б на вищий рівень незадоволення навчанням в аспірантурі, відмічені не були.

Ідентифікації проблем з навчанням присвячено наступне питання анкети.

2. Відзначте основні проблеми, з якими Ви зіткнулися під час навчання в аспірантурі.

**Основні проблеми, з якими зіткнулися аспіранти за спеціальністю
051 «Економіка» під час навчання в аспірантурі**

Варіант відповіді	Кількість респондентів	Частка респондентів у загальній сукупності, %
Значних проблем не відчуваю	5	50
Брак часу на навчання (поєднання навчання й зайнятості на роботі)	3	30
Необ'єктивне (упереджене) ставлення з боку окремих викладачів або керівника	-	-
Брак базових знань, отриманих під час навчання на рівні бакалавра та магістра	-	-
Брак творчого натхнення	-	-
Труднощі в комунікації з науковим керівником, викладачами під час дистанційного навчання (слід уточнити які: технічні, організаційні чи суб'єктивні (психологічні?)	-	-
Труднощі з виконанням програми наукових досліджень	2	20

При відповіді на це питання респонденти мали змогу відзначити більш ніж один варіант відповіді. Однак, усі респонденти обмежились однією обраною відповіддю.

Половина респондентів (5 із 10 або 50 %) зазначили, що значних проблем під час навчання в аспірантурі не відчують.

Троє аспірантів вказали, що відчують брак часу, оскільки їм доводиться поєднувати навчання з зайнятістю на роботі. Слід уточнити, що із 10 аспірантів один навчається на вечірній формі, ще один – здобувач. Тобто ця проблема не є випадковою.

Один із респондентів, який вказав на проблему з браком часу на навчання, у відповіді на попереднє запитання зазначив, що навчання в аспірантурі загалом відповідає його очікуванням, тобто ця проблема була для

нього очікувана. Один із дисертантів вказав на труднощі з виконанням програми наукових досліджень.

Інші варіанти відповіді щодо проблем, які доводиться долати аспірантам під час навчання, відзначені не були. Це стосується, зокрема, варіантів стосовно необ'єктивного (упередженого) ставлення з боку окремих викладачів або наукового керівника, труднощів в комунікації з науковим керівником та викладачами під час дистанційного навчання, браку базових знань.

За наявності труднощів з виконанням програми наукових досліджень конкретизуйте їх характер:

Хоча лише один із респондентів вказав, що відчуває труднощі з виконанням програми наукових досліджень, інші теж зазначили, що зовсім відповідних проблем оминати не вдалося. Ймовірно, аспіранти не вважали ці труднощі надто серйозними, однак відзначили наступні варіанти відповідей.

Труднощі з виконанням програми наукових досліджень, з якими зіткнулися аспіранти за спеціальністю 051 «Економіка»

Варіант відповіді	Кількість респондентів	Частка респондентів у загальній сукупності, %
Труднощі з доступом до наукової літератури (мовні чи технічні?)	-	-
Труднощі з отриманням інформації із зовнішніх джерел (мовні чи технічні?)	3	30
Недостатній рівень матеріально-технічної бази для проведення дослідів, експериментів, розрахунків	-	-

Із 10 респондентів 3 зазначили, що відчувають певні труднощі з отриманням інформації із зовнішніх джерел. У дописах відзначено, у чому саме полягали ці труднощі. Йдеться про те, що важко отримати статистичну інформацію чи дані про показники діяльності підприємств, необхідні для виконання дослідження, є проблеми з пошуком актуальної інформації про методику дослідження за обраною темою.

3. Як Ви оцінюєте співпрацю з наступними суб'єктами та структурами, підтримку з їх боку

Важливою для успішного освітньо-наукового процесу є комунікація аспіранта з усіма залученими суб'єктами та структурними одиницями. Всебічна підтримка з їхнього боку є запорукою успішного навчання та виконання наукової програми здобувача вищої освіти третього (освітньо-наукового) ступеня вищої освіти.

Результати опитування (кількість відповідей / %)

Суб'єкт, структура	Цілком задоволений (-а)	Загалом задоволений (-а)	Не зовсім задоволений (-а)	Загалом не задоволений (-а)	Для мене це не принципово (не контактую)
Науковий керівник	10 / 100	-	-	-	-
Кафедра, на якій виконуєте дисертаційну роботу	10 / 100	-	-	-	-
Відділ аспірантури і докторантури	10 / 100	-	-	-	-

Усі респонденти відзначили свою цілковиту задоволеність співпрацею з науковим керівником, з кафедрою, на якій виконують дисертаційну роботу, а також – комунікацією з відділом аспірантури та докторантури, призначення якого – здійснювати інформаційний супровід аспіранта впродовж всього періоду навчання.

Зазначте пропозиції щодо удосконалення співпраці з суб'єктами та структурами, контакти з якими для Вас важливі

Аспіранти мали можливість розкрити свої міркування стосовно покращання комунікації з окремими суб'єктами.

У дописах виражені схвальні відгуки щодо оцінки співпраці з науковим керівником, кафедрою та відділом аспірантури і докторантури. Конкретних зауважень та пропозицій не сформульовано.

4. Зазначте, якою мірою Ви задоволені змістом та рівнем викладання наступних блоків дисциплін

Аспіранти дали належну оцінку змісту та рівню викладання обов'язкових дисциплін загальної та професійної підготовки окремо. Не всі аспіранти вивчали ці дисципліни, але мали можливість познайомитись з переліком та силабусами.

Результати опитування (кількість відповідей / %)

Блок дисциплін	Цілком задоволений (-а)	Загалом задоволений (-а)	Не зовсім задоволений (-а)	Загалом не задоволений (-а)	Важко відповісти (не всі дисципліни вивчали)
Загальної підготовки (філософія, наукова іноземна мова, психологія і педагогіка вищої школи)	7 / 70	3 / 30	-	-	-
Дисципліни професійної підготовки (без вибіркових)	10 / 100	-	-	-	-

Варіант відповіді «Цілком задоволений» дали 70 % респондентів, «Загалом задоволений» – 30 %.

Доволі високу оцінку надали респонденти блоку дисциплін професійної підготовки: усі 100 % опитаних є цілком задоволеними їх змістом та рівнем викладання.

Детальнішу інформацію можна почерпнути з дописів у відповідь на запитання:

Зазначте Ваші зауваження чи пропозиції щодо викладання окремих дисциплін, про які йдеться у п. 4 анкети

Основна маса опитаних респондентів не зазначили конкретних зауважень чи пропозицій, вказавши, що зауважень немає тощо, при цьому один аспірант дописав, що все тільки удосконалюється.

Було кілька дописів з конкретними пропозиціями, в яких аспіранти висловили потребу у розширенні практичної складової педагогіки вищої школи та збільшення кількості практичних занять з іноземної мови.

5. Чи задоволені Ви переліком запропонованих вибіркових дисциплін та організацією їх вибору?

Респонденти дали високу оцінку переліку запропонованих їм вибіркових дисциплін та організації їх вибору, оскільки усі 100 % опитаних відзначили варіант відповіді «Загалом задоволений (-а)». На момент опитування усі аспіранти вже визначилися з переліком цих дисциплін, а аспіранти 3-4 х курсів – їх уже вивчали.

Аспіранти мали можливість сформулювати певні зауваження чи пропозиції стосовно вибіркових дисциплін:

Зазначте Ваші пропозиції для удосконалення переліку вибіркових дисциплін та організації їх вибору

У дописах до цього пункту анкети аспіранти не зазначили конкретних зауважень чи пропозицій, написавши, що все організовано добре, все влаштовує, зауважень немає тощо. Двоє респондентів (20 % від загальної кількості опитаних) зазначили, що вибіркові дисципліни потрібно більшою мірою прив'язувати до тематики дисертаційного дослідження, пропонувати для прослуховування комплексні лекції з окремих дисциплін.

6. Як Ви оцінюєте можливості власного долучення до міжнародної академічної спільноти, у тому числі участь у програмах міжнародної академічної мобільності для аспірантів?

У процесі інтеграції вищих навчальних закладів у міжнародний освітній простір дуже важливе місце належить академічній мобільності усіх учасників освітнього процесу. Академічна мобільність аспірантів є дієвим інструментарієм для інтернаціоналізації українських вищих навчальних закладів. Створення можливостей долучення здобувачів ступеня доктора філософії до міжнародної академічної спільноти виступає важливим елементом організації навчання в аспірантурі ЛНУП.

Розуміючи важливість відповідних міжнародних контактів для набуття низки компетентностей, передбачених освітньо-науковою програмою, аспіранти все ж досить стримані в оцінці перспектив їх практичної реалізації. Тому 3 респондентів (30 % з числа опитаних) зазначили, що хочуть взяти участь у відповідних контактах і програмах (до яких відноситься й участь у програмах міжнародної академічної мобільності), але сумніваються у своїх можливостях. Троє респондентів зазначили, що вже брали участь у таких контактах або запланували їх. Ще троє аспірантів нічого не знають про академічну мобільність. Один із опитуваних вибрав варіант відповіді «Мене це не цікавить».

7. Чи розумієте Ви зміст поняття «академічна доброчесність»?

Однією з умов формування доброчесного академічного середовища є розуміння усіма учасниками освітнього процесу необхідності дотримання принципів академічної доброчесності. Академічна доброчесність стає невід'ємною частиною освітньо-наукового процесу, а її порушення – загрозою для кожного здобувача вищої освіти та науково-педагогічного працівника.

Результати опитування про рівень обізнаності аспірантів із проблематикою академічної доброчесності свідчать, що усі респонденти свідомі щодо правил академічної доброчесності, академічної етики та розуміють цінності навчання та наукових здобутків.

8. Зазначте Ваші пропозиції щодо удосконалення змісту та організації навчання в аспірантурі загалом (у доповнення до наведених вище пропозицій)

На завершення анкети респондентам надали можливість висловити додаткові міркування щодо удосконалення змісту та організації навчання в аспірантурі, сформулювавши відповідний допис.

Поряд з репліками «Пропозицій немає», «Все влаштовує» «Важко щось додати, коли все чудово!» отримано декілька конкретних дописів, в яких респонденти зазначають про необхідність залучення до навчального процесу закордонних лекторів, сприяти участі аспірантів у міжнародних програмах та стажуваннях, надавати фінансову підтримку публікації наукових праць аспірантів.

ВИСНОВКИ

В опитуванні взяли участь усі 10 респондентів, яким були надіслані анкети, що свідчить про розуміння здобувачами ступеня доктора філософії їх ролі в удосконаленні організації навчання в аспірантурі, відповідальність у цьому плані. За змістом окремих дописів складно чітко ідентифікувати позицію респондента, однак такі огріхи (кількість їх незначна) загалом типові для соціологічних опитувань. Результати опитування дали змогу встановити оцінку респондентами якості та організації навчання в аспірантурі за спеціальністю 051 «Економіка».

Усі респонденти загалом позитивно оцінили відповідність навчання в аспірантурі їх очікуванням та інтересам. Лише двоє респондентів зазначили, що відчують деякі проблеми. Один з аспірантів не зміг чітко визначитись з відповіддю, очевидно ще не маючи достатнього досвіду навчання в аспірантурі. З відповідей на наступні позиції анкети можна зробити висновок, що частині аспірантів не вдається уникнути проблем. Головним чином йдеться про проблеми з часом. Це закономірно, оскільки деякі аспіранти поєднують навчання з роботою. У відношенні до таких здобувачів важливо забезпечити індивідуальний підхід в оцінці виконання освітньої складової. Особливо важливим в умовах сьогодення є наповнення віртуального навчального середовища розширеними матеріалами в розрізі кожного освітнього компонента.

Жоден з опитуваних не вказав, що відчував необ'єктивність чи упереджене ставлення до нього з боку наукового керівника чи окремих викладачів під час навчання в аспірантурі. Респонденти відзначають всебічну підтримку з боку наукового керівника, кафедри, де виконують свої дисертаційні роботи, відділу аспірантури та докторантури. Це можна розглядати як результат належної організації навчального процесу на відповідному рівні вищої освіти.

Рецензенти відзначили певні труднощі з виконанням програм наукових досліджень. Вони стосуються проблем з отриманням необхідної статистичної та звітної інформації про діяльність суб'єктів господарювання. Вирішення цих проблем доцільно пов'язувати з удосконаленням методики виконання аспірантами їх досліджень. Практика свідчить, що повне вирішення цих проблем неможливе, а завдання їх мінімізації доцільно покласти на наукових керівників.

Результати опитування засвідчили високу оцінку респондентами змісту та рівня викладання дисциплін обов'язкового вибору. Загалом позитивною є оцінка респондентами переліку запропонованих вибірових дисциплін та

організації їх вибору. Водночас певні недоліки в цьому плані існують. Респонденти вказали на необхідність розширення практичної складової педагогіки вищої школи та збільшення кількості практичних занять з іноземної мови. Прозвучала думка про посилення відповідності переліку вибіркових дисциплін тематиці дисертаційного дослідження. Отже, необхідним є розширення переліку вибіркових дисциплін. Слід також опрацювати питання організації комплексних лекцій з окремих дисциплін.

Результати опитування підводять до висновку про необхідність удосконалення діяльності щодо створення можливостей для долучення здобувачів ступеня доктора філософії до міжнародної академічної спільноти, їх участі у програмах академічної мобільності.

Варто зазначити про належний рівень обізнаності аспірантів із проблематикою академічної доброчесності: усі здобувачі ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» свідомі щодо правил академічної доброчесності, академічної етики та розуміють цінності навчання та наукових здобутків.

Серед пропозицій з боку аспірантів щодо удосконалення змісту та організації навчання в аспірантурі зазначено про сприяння участі аспірантів у міжнародних програмах та стажуваннях, спілкування з іноземними лекторами, фінансову підтримку публікації наукових праць аспірантів.

Оприлюднюючи цей звіт на сайті університету, його виконавці будуть вдячні за пропозиції щодо удосконалення змісту анкети та процедури опитування. Просимо направляти такі пропозиції у відділ аспірантури та докторантури Львівського національного університету природокористування.

АНКЕТА

Шановний аспіранте (аспірантко)!

Львівський національний університет природокористування просить Вас надати оцінку рівню та організації навчання в аспірантурі ЛНУП, допомогти нам з'ясувати проблеми у цій сфері.

Опитування анонімне! Його результати будуть представлені в узагальнюючому вигляді та використані для удосконалення освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії, організації навчання в аспірантурі.

1. Наскільки навчання в аспірантурі Львівського національного університету природокористування відповідає Вашим очікуванням та інтересам?

- загалом відповідає
- відповідає, але відчуваю деякі проблеми
- важко відповісти
- відповідає лише частково
- я розчарований (-а)

2. Відзначте основні проблеми, з якими Ви зіткнулися під час навчання в аспірантурі

- значних проблем не відчуваю
- брак часу на навчання (поєднання навчання й зайнятості на роботі)
- необ'єктивне (упереджене) ставлення з боку окремих викладачів або керівника
- брак базових знань, отриманих під час навчання на рівні бакалавра та магістра
- брак творчого натхнення
- труднощі в комунікації з науковим керівником, викладачами під час дистанційного навчання (слід уточнити які: технічні, організаційні чи суб'єктивні (психологічні?).
- труднощі з виконанням програми наукових досліджень

За наявності труднощів з виконанням програми наукових досліджень конкретизуйте їх характер:

- труднощі з доступом до наукової літератури (мовні чи технічні?)
- труднощі з отриманням інформації із зовнішніх джерел (мовні чи технічні?)
- недостатній рівень матеріально-технічної бази для проведення дослідів, експериментів, розрахунків

Уточніть зміст проблем (-и), з якими Ви зіткнулися:

3. Як Ви оцінюєте співпрацю з наступними суб'єктами та структурами, підтримку з їх боку

Суб'єкт, структура	Цілком задоволений (-а)	Загалом задоволений (-а)	Не зовсім задоволений (-а)	Загалом не задоволений (-а)	Для мене це не принципово (не контактую)
Науковий керівник					
Кафедра, на якій виконуєте дисертаційну роботу					
Відділ аспірантури і докторантури					

Зазначте пропозиції щодо удосконалення співпраці з суб'єктами та структурами, контакти з якими для Вас важливі

4. Зазначте, якою мірою Ви задоволені змістом та рівнем викладання наступних блоків дисциплін:

Блок дисциплін	Цілком задоволений (-а)	Загалом задоволений (-а)	Не зовсім задоволений (-а)	Загалом не задоволений (-а)	Важко відповісти (не всі дисципліни вивчали)
Загальної підготовки (філософія, наукова іноземна мова, психологія і педагогіка вищої школи)					
Дисципліни професійної підготовки (без вибіркових)					

Зазначте Ваші зауваження чи пропозиції щодо викладання окремих дисциплін, про які йдеться у п. 4 анкети

5. Чи задоволені Ви переліком запропонованих вибірових дисциплін та організацією їх вибору?

- загалом задоволений (-а)
- в основному задоволений (-а), але доцільні певні покращання
- не задоволений (-а)
- важко відповісти

Зазначте Ваші пропозиції для удосконалення переліку вибірових дисциплін та організації їх вибору

6. Як Ви оцінюєте можливості (наявні чи у перспективі) власного долучення до міжнародної академічної спільноти, у тому числі участь у програмах міжнародної академічної мобільності для аспірантів?

- вже брав (-ла) участь у таких контактах або запланував (-ла) їх
- хочу взяти участь, але сумніваюся у своїх (яких: фінансових, мовних чи сімейних) можливостях
- мене це не цікавить
- мені про це нічого не відомо

7. Чи розумієте Ви зміст поняття «академічна доброчесність»?

- вважаю, що так
- частково (важко відповісти)
- ні

8. Зазначте Ваші пропозиції щодо удосконалення змісту та організації навчання в аспірантурі загалом (у доповнення до наведених вище пропозицій)

Щиро дякуємо за надані відповіді!